

Vždycky si myslil, že je Zdena tak zuřivě věrná straně, protože je politický fanatik.

Nebyla to pravda. Zůstala věrná straně, protože milovala Mirka.

Když ji opustil, netoužila po ničem než dokázat, že věrnost je hodnota nad všechny jiné. Chtěla dokázat, že on je *ve všem* nevěrný a ona *ve všem* věrná. To, co se jevilo jako politický fanatismus, byla jen záminka, parabola, manifest věrnosti, šifrovaná výčitka zklamané lásky.

Představuji si, jak ji jednoho srpnového rána vzbudil strašný hluk letadel. Vyběhla na ulici a rozrušení lidé jí řekli, že ruské vojsko obsadilo Čechy. Vybuchla v hysterický smích. Ruské tanky přijely potrestat všechny nevěrné! Konečně uvidí Mirkovu zkázu! Konečně ho uvidí na kolenou! Konečně se bude moci k němu sklonit jako ta, která ví, co je věrnost, a pomoci mu.

Rozhodl se, že přeruší brutálně rozhovor, který se dal nesprávným směrem:

“Víš, že jsem ti kdysi poslal spoustu dopisů. Chtěl bych si je vzít.”

Zvedla překvapeně hlavu: “Dopisy?”

“Ano, moje dopisy. Musel jsem ti jich tehdy poslat aspoň stovku.”

“Ano, tvé dopisy, já vím,” říká a najednou už vůbec neuhýbá zrakem a dívá se mu pevně do očí. Mirek má nepříjemný pocit, že mu vidí až do hloubi duše a ví úplně přesně, co chce a proč to chce.

“Dopisy, ano, tvoje dopisy,” opakuje, “nedávno jsem je znovu četla. Říkala jsem si, jak je to možné, že jsi byl schopen takové exploze citu.”

A ještě několikrát opakuje ta slova *exploze citu*, a neříká je rychle a překotně, ale pomalu a rozvážně, jako by mířila na cíl, který nechce minout, a nespouští z něho oči,

jakoby chtěla zaznamenat, jestli se jí podařilo zasáhnout cíl.

13.

Na prsou se mu houpe ruka obalená v sádře a tváře ho páli, jako by dostal políček.

Ach ano, jeho dopisy musily být hrozně sentimentální. Jak by ne! Musil si přece za každou cenu dokázat, že to není jeho slabost a bída, ale láska, co ho k ní víže! A jen opravdu nesmírná vášeň mohla ospravedlnit vztah k té ošklivce.

“Napsal jsi mi, že jsem tvoje spolubojovnice, vzpomínáš?”

Je-li to vůbec možné, rudne ještě víc. To nekonečné směšné slovo *boj*. Co byl jejich boj? Seděli na nekonečných schůzích, měli na zadcích puchýře, ale ve chvíli, kdy povstali ze židle, aby pronesli nějaké velmi radikální mínění (třídniho nepřítele je třeba ještě víc potrestat, tu či onu myšlenku formulovat ještě neústupněji), měli pocit, že se podobají postavám z hrdinských obrazů: on padá k zemi, v ruce pistoli a krvavou ránu na paži, a ona, rovněž s bambitkou v ruce, kráčí vpřed, tam kam on už nestačil dojít.

Měl tehdy ještě plet plnou opožděné pubertální vyrážky, a aby ji nebylo vidět, nasadil si na tvář masku vzpoury. Vyprávěl všem, že se rozešel navždy se svým otcem, který byl rolník. Plivl prý do tváře staleté vesnické tradici, která lpí na půdě a na majetku. Líčil scénu hádky a dramatický odchod z domova. Nebylo na tom zbla pravdy. Když se dnes ohlédne dozadu, nevidí tam než legendy a lži.

“Byl jsi tehdy jiný člověk než dnes,” říká Zdena.

A on si představil, jak odváží s sebou ten balík dopisů.

Zastaví u nejbližší popelnice, vezme ty dopisy štítivě do dvou prstů, jako by to byl papír zamazaný od hoven, a hodí je mezi odpadky.

14.

“K čemu by ti ty dopisy byly?” ptala se. “Proč je vlastně chceš?”

Nemohl jí říct, že je chce hodit do popelnice. Nasadil melancholický hlas a začal jí vyprávět, že je ve věku, kdy se ohlíží zpátky.

(Bylo mu trapně, když to říkal, zdálo se mu, že jeho pohádka zní nepřesvědčivě, a styděl se.)

Ano, ohlíží se zpátky, protože dnes už zapomněl, jaký byl, když byl mladý. Ví, že ztroskotal. Chtěl by proto poznat, odkud vyšel, aby si mohl lépe uvědomit, kde se dopustil chyby. Proto se chce vrátit ke své korespondenci se Zdenkou, v níž je tajemství jeho mládí, začátků a jeho východiska.

Vrtěla hlavou: “Nikdy bych ti je nedala.”

“Chtěl bych si je jen vypůjčit,” lhal.

Vrtěla stále hlavou.

Myslí na to, že někde v jejím bytě, kousek od něho, jsou jeho dopisy, které může dávat kdykoli komukoli číst. Připadalo mu nesnesitelné, že kus jeho života zůstal v jejích rukou a měl chuť ji uhodit do hlavy těžkým skleněným popelníkem, který ležel na stolku mezi nimi, a dopisy si odnést. Místo toho jí znovu vysvětloval, že se ohlíží zpátky a chce poznat, odkud vyšel.

Zvedla k němu oči a umlčela ho pohledem: “Nikdy bych ti je nedala. Nikdy.”

15.

Když ho vyprovázela před dům, obě auta stála zaparkovaná jedno za druhým před Zdeniným domem. Fízlové se procházeli po protějším chodníku. Zastavili se teď v chůzi a dívali se na ně.

Ukázal jí je: “Tihle dva páni mne sledují celou cestu.”

“Opravdu?” řekla nedůvěřivě a z jejího hlasu bylo slyšet násilně zdůrazňovanou ironii: “Všichni tě pronásledují?”

Jak může být tak cynická a tvrdit mu do očí, že dva muži, kteří si je okazale a drze prohlížejí, jsou jen náhodní chodci?

Je jen jediné vysvětlení. Hraje jejich hru. Hru, která spočívá v tom, že se všichni tváří, jako by žádná tajná policie neexistovala a nikdo nebyl pronásledován.

Fízlové přecházeli mezitím silnici ke svému autu a před zrakem Mirka a Zdeny do něho nasedali.

“Měj se pěkně,” řekl Mirek a už se na ni nepodíval. Usedl k volant. V zrcátku viděl auto fízlů, jak se rozjíždí za ním. Zdenu neviděl. Nechtěl ji vidět. Nechtěl ji už nikdy vidět.

Nevěděl proto, že stála na chodníku a dlouho se za ním dívala. Měla polekanou tvář.

Ne, nebyl to cynismus, když odmítala vidět v mužích na protějším chodníku fízly. Padl na ni strach z věcí, které jí přerůstaly. Chtěla zakrýt pravdu před ním i před sebou.

16.

Mezi ním a autem fízlů se náhle objevil červený sportovní vůz řízený divokým jezdcem. Mirek šlápl na plyn. Vjížděl právě do malého města. Silnice zatáčela. Mirek

si uvědomil, že ho v této chvíli pronásledovatelé nevidí, a zahrnul do malé uličky. Brzdy zaskřípěly a kluk, který chtěl právě přecházet ulici, tak tak uskočil. Zpětným zrcátkem viděl mihnout se po hlavní silnici červené auto. Ale vůz pronásledovatelů ještě nepřejel. Podařilo se mu zahrnout rychle do další ulice, a tak jim zmizet z dohledu definitivně.

Vyjel z města silnicí, která ubíhala docela jiným směrem. Díval se zrcátkem za sebe. Nikdo ho nenásledoval, silnice byla prázdná.

Představil si ubohé fyzly, jak ho hledají a jak se bojí, že jim náčelník vynadá. Nahlas se zasmál. Zpomalil jízdu a rozhlížel se po krajině. Nikdy se vlastně po krajině nerozhlížel. Vždycky někam jel, aby něco zařídil a projednal, takže prostor světa se pro něho stal jen čímsi negativním, ztrátou času, překážkou, která brzdila jeho činnost.

Kus před ním se snášeji zvolna k zemi dvě červenobílé pruhované závory. Zastavuje.

Najednou cítí, že je nesmírně unaven. Proč za ní vůbec jel? Proč chtěl zpátky ty dopisy?

Dopadá na něj celá nesmyslnost, směšnost, dětinskost jeho cesty. Nevedlá ho k ní žádná úvaha nebo praktický zájem, jen nepřemožitelná touha. Touha sáhnout rukou daleko do minulosti a uhodit tam pěstí. Touha rozřezat nožem obraz svého mládí. Vášnivá touha, kterou neuměl ovládnout a která již zůstane nenasyčena.

Cítil se nesmírně unaven. Už asi nebude moci odstranit ze svého bytu kompromitující písemnosti. Drží se mu v patách a už ho nepustí. Je pozdě. Ano, už je na všechno pozdě.

Zdálky slyšel supění vlaku. U strážního domku stála žena s červeným šátkem na hlavě. Přijížděl vlak, pomalý osobní vlak, z jednoho okna se vykláněl strýc s fajfkou a

plival z okna. Pak se ozvalo zvonění nádražního zvonku a žena s červeným šátkem šla k závorám a otáčela klikou. Závory se vznášely vzhůru a Mirek rozjel auto. Vjížděl do vesnice, která nebyla než jedinou nekonečnou ulicí, na jejímž konci bylo nádraží: malý, nízký, bílý dům, vedle něho dřevěný plot, skrze něhož bylo vidět nástupiště a koleje.

17.

Okna nádraží jsou zdobena květináči s begóniemi. Mirek zastavil auto. Sedí u volantu a dívá se na ten dům, okno a červená kvítka. Z dávna zapomenutého času se mu vynořuje obraz jiného bílého domu, jehož římsy se červenaly kvítky begónií. Je to malý hotel v horské vesnici a jsou letní prázdniny. V okně mezi květinami se objevuje veliký nos. A dvacetiletý Mirek se dívá vzhůru k tomu nosu a cítí v sobě nesmírnou lásku.

Chce rychle šlápnout na plyn a uniknout té vzpomínce. Ale já se nenechám tentokrát ošidit a volám tu vzpomínku zpátky, abych ji zadržel. Opakuju tedy: V okně mezi begóniemi je Zdenina tvář s obrovským nosem a Mirek v sobě cítí nesmírnou lásku.

Je to možné?

Ano. A proč by ne? Copak slabý nemůže cítit k ošklivé skutečné lásce?

Vypráví jí, jak se vzbouřil proti reakčnímu otci, ona horlí proti intelektuálům, mají puchýře na zadcích a drží se za ruce. Chodí na schůze, udávají spoluobčany, lžou a milují se. Ona pláče nad smrtí Masturbova, on vrčí jak vzteklý pes na jejím těle a nemohou jeden bez druhého žít.

Vyškrabával ji z fotografií svého života ne proto, že ji nemiloval, ale proto, že ji měl rád. Vymazal ji i se svou

láskou k ní, vyškrábal ji jako propagační oddělení strany vyškrábalo Clementise z balkónu, na němž Gottwald pronášel svou historickou řeč. Mirek je přepisovač dějin stejně jako komunistická strana, jako všechny politické strany, jako všechny národy, jako člověk. Lidé křičí, že chtějí vytvořit lepší budoucnost, ale není to pravda. Budoucnost, to je jen lhostejná prázdnota, která nikoho nezajímá, kdežto minulost je plná života a její tvář nás dráždí, popuzuje, uráží, takže ji chceme zničit nebo přemalovat. Lidé chtějí být pány budoucnosti, jen aby mohli měnit minulost. Bojují o vstup do laboratoří, v nichž se retušují fotografie a přepisují životopisy a dějiny.

Jak dlouho stál u toho nádraží?

A co znamenalo to zastavení?

Neznamenalo nic.

Vyškrábal ho okamžitě z myslí, takže v této chvíli už neví nic o bílém domku s begóniemi. Už jede zase rychle krajinou a nerozhlíží se. Prostor světa už je zase jen překážkou, která zpomaluje jeho činnost.

18.

Auto, jemuž se mu podařilo uniknout, bylo zaparkováno před jeho domem. Oba muži stáli opodál.

Zastavil vůz za jejich autem a vystoupil. Usmívali se na něho skoro vesele, jako by Mirkův únik nebyl než rozmarná hra, která je všechny příjemně rozptýlila. Když šel kolem nich, muž s tlustým krkem a naondulovanými šedivými vlasy se zasmál a kývl na něho hlavou. Mirek pocítil úzkost z té důvěrnosti, která slibovala, že spolu budou nadále spojeni ještě těsněji.

Nepohnul tváří a vešel do domu. Otevřel klíčem dveře bytu. Nejdřív uviděl syna a jeho pohled plný přemáhaného rozrušení. Neznámý muž v brýlích přistoupil k Mirko-

28

Slav  
XK 9  
1981

vi a legitimoval se mu: "Chcete vidět povolení prokurátora k domovní prohlídce?"

"Ano," řekl Mirek.

V bytě byli ještě dva neznámí muži. Jeden stál u psacího stolu, na kterém byly navršeny sloupce papírů, sešitů a knih. Bral ty věci jednu po druhé do ruky, zatímco druhý seděl u stolu a zapisoval, co mu první muž diktoval.

Muž s brýlemi vytáhl z náprsní kapsy složený papír a podával Mirkovi: "Tady máte nařízení od prokurátora a tam -" ukázal na oba muže, "se pro vás připravuje seznam zabavených věcí."

Na zemi bylo rozházeno mnoho papírů, knih, dveře skříní byly otevřené, nábytek odstavený od zdí.

Syn se naklonil k Mirkovi a řekl: "Přišli pět minut po tvém odjezdu."

Muži u psacího stolu sepisovali zabavené věci: dopisy Mirkových přátel, dokumenty z prvních dnů ruské okupace, texty rozbírající politickou situaci, zápisy ze schůzek i několik knih.

"Nejste moc ohleduplný ke svým kamarádům," řekl muž s brýlemi a kývl hlavou k zabaveným věcem.

"Není na tom nic, co by bylo proti ústavě," řekl syn a Mirek věděl, že jsou to jeho, Mirkova slova.

Muž s brýlemi řekl, že o tom, co je nebo není proti ústavě, rozhodne soud.

19.

Ti, co jsou v emigraci (je jich sto dvacet tisíc), ti, co je umlčeli a vyhnali z míst (je jich půl miliónu), mizejí jak průvod vzdalující se v mlhách, nevidění a zapomenuti.

Vězení však, přestože ze všech stran obklopeno zdmi, je jevištěm dějin nádherně osvětleným.

Mirek to dávno ví. Představa vězení ho po celý posled-

29

ní rok neodolatelně vábila. Tak musela vábit Flauberta sebevražda paní Bovaryové. Ne, román svého života by si nemohl představit s lepším koncem.

Statisíce životů chtěli vymazat z paměti, aby zůstal jen jeden jediný neposkvrněný čas neposkvrněné idyly. Ale on se na tu idylu položí celým svým tělem jako skvrna. Zůstane na ní jako zůstala Clementisova čepice na hlavě Gottwaldově.

Dali Mirkovi k podpisu seznam zabavených věcí a pak požádali jeho i jeho syna, aby šli s nimi. Po roční vyšetřovací vazbě byl soud. Mirka odsoudili na šest let, jeho syna na dvě léta a asi deset jeho přátel dostalo tresty mezi rokem a šesti léty vězení.

## DRUHÁ ČÁST

Maminka

1.

Byla doba, kdy Markéta neměla svou tchyni ráda. To bylo tehdy, když u ní s Karlem bydlila (tchán byl tehdy ještě naživu) a denně se utkávala s její hašteřivostí a urážlivostí. Dlouho to nevydrželi a odstěhovali se. *Co nejdál od matky*, bylo tehdy jejich heslo. Ubytovali se ve městě, které bylo na opačném konci republiky, takže se jim podařilo vidět Karlovy rodiče sotva jednou za rok.

Pak jednoho dne tchán zemřel a maminka zůstala sama. Setkali se s ní na pohřbu; byla pokorná a nebohá a zdálo se jim, že je menší, než bývala. Oba dva měli v hlavě větu: *maminko, nemůžeš teď zůstat sama, vezmeme si tě k sobě.*

Věta jim zněla v hlavě, ale přes rty ji nepustili. Tím spíš, že na tesklivé procházce den po pohřbu, přestože byla nebohá a maličká, vyčítala jim maminka s útočností, která jim připadala nevhodná, čím vším se na ní kdy provinili. "Nic ji nikdy nezmění," řekl pak Karel Markétě, když už seděli ve vlaku. "Je to smutné, ale pro mne bude platit stále: daleko od matky."

Ale pak ubíhala léta, a je-li vskutku pravda, že se maminka nezměnila, změnila se asi Markéta, protože se jí náhle zdálo, že všechno, čím jí kdysi tchyně ubližovala, byly vlastně jen nevinné hlouposti, kdežto skutečné chyby se dopouštěla ona, když propůjčovala jejímu peskování tak nepatřičnou váhu. Vzhlížela tehdy k tchyni jak dítě k dospělému, zatímco nyní se role vyměnily: Markéta je dospělá a maminka se jí zdá z té velké vzdálenosti malá a bezbranná jak dítě. Pocítila k ní shovívavou trpělivost a začala si s ní dokonce dopisovat. Stará paní si na to velmi rychle zvykla, odpovídala pečlivě a vyžadovala si další a další Markétiny dopisy, o kterých prohlašovala, že jedině ony jí umožňují snášet samotu.

Věta, která se narodila při tatínkově pohřbu, jim v poslední době znovu začala znít hlavou. A byl to zase syn, kdo krotil snašinu dobrotivost, a tak místo toho, aby jí řekli, *maminko, vezmeme si tě k sobě*, pozvali ji, aby u nich strávila týden.

Byly velikonoce a jejich desetiletý syn odjížděl na školní prázdniny. Na konci týdne, v neděli, měla přijet Eva. Celý týden kromě neděle byli ochotni strávit s maminkou. Řekli jí: od soboty do soboty budeš u nás. V neděli něco máme. Někam jedeme. Nic určitějšího jí neřekli, protože nechtěli příliš mluvit o Evě. Karel jí to ještě dvakrát zopakoval v telefonu: Od soboty do soboty. V neděli něco máme, někam jedeme. A maminka jim říkala: Ano, děti, jste moc hodné, to víte, odjedu, jak si to budete přát. Jen když na chvíli uniknu své samotě.

A v sobotu večer, když se s ní Markéta chtěla domluvit, v kolik hodin jí mají zítra ráno vézt na nádraží, maminka prostě a jednoduše prohlásila, že odjede v pondělí. Markéta se na ni překvapeně podívala a maminka pokračovala: "Karel mi říkal, že v pondělí už něco máte, že někam jedete, a tak že už musím v pondělí ráno zmizet."

Markéta samozřejmě mohla říci, *maminko, zmýlila ses, my jedeme už zítra*, ale nenašla k tomu odvalu. Nebyla s to si rychle vymyslet, kam jedou. Pochopila, že připravili svou výmluvu velmi ledabyle, neřekla nic a smířila se s tím, že maminka u nich zůstane i v neděli. Utěšovala se, že chlapcův pokoj, ve kterém ji ubytovali, je na opačném konci bytu a že je maminka nebude vyrušovat.

"Prosím tě, nebuď zlý," napomínala Karla: "Vždyť se na ni podívej. Je to nebožátko. Svírá se mi nad ní srdce."

2.

Karel odevzdaně pokrčil rameny. Markéta měla pravdu: maminka se opravdu změnila. Byla se vším spokojena, byla za všechno vděčná. Karel očekával marně chvíli, kdy se kvůli něčemu stfětnou.

Jednou na procházce se zadívala do dálky a řekla: "Co je to za pěknou bílou vesničku?" Nebyla to vesnička, byly to patníky. Karla zachvátila lítost nad tím, jak se mamince zhoršil zrak.

Ale ta vada zraku jako by vyjadřovala něco podstatnějšího: co pro ně bylo veliké, pro ni bylo malé, co pro ně byly patníky, pro ni byly domy.

Mám-li být přesný, tenhle rys nebyl na ní tak docela nový. Jenomže kdysi je rozhořčoval. Tak například jednou obsadily jejich zemi přes noc tanky sousední země. To byl takový šok a taková hrůza, že dlouho nemohl nikdo myslet na nic jiného. Byl srpen a na jejich zahrádce právě zrály hrušky. Maminka už týden před tím pozvala pana lékárníka, aby si je přišel otrhat. A pan lékárník nepřišel a ani se neomluvil. Maminka mu to nemohla odpustit a Karla a Markétu to dráždilo k nepřičetnosti. Všichni myslí na tanky, a ty myslíš na hrušky, vyčítali jí. Pak se brzo odstěhovali s myšlenkou na její malichernost.

Jenomže jsou opravdu tanky důležitější než hrušky? Tak jak čas mýjel, Karel si uvědomoval, že odpověď na tuto otázku není tak samozřejmá, jak se mu vždycky zdálo, a začal tajně sympatizovat s maminčinou perspektivou, v níž vpředu je veliká hruška a kdesi daleko za ní je tank, malinký jako slunéčko sedmítečné, které má každou chvíli vzlétnout a zmizet z obzoru. Ach ano, vždyť maminka má vlastně pravdu: tank je smrtelný a hruška je věčná.

Kdysi maminka vyžadovala, aby o svém synovi všechno věděla, a zlobila se, když syn před ní svůj život skrýval. Chtěli jí tedy tentokrát udělat radost a vyprávět o tom, co dělají, co se jim přihodilo, co zamýšlejí. Brzy si však všimli, že maminka je poslouchá spíš ze zdvořilosti a že na jejich vyprávění navazuje poznámkou o svém pudlíkovi, kterého nechala po dobu své nepřítomnosti na starost sousedce.

Dřív by to byl považoval za egocentrismus nebo za malichernost, ale dnes věděl, že tomu tak není. Uplynulo víc času, než tušili. Maminka odložila maršálskou hůl svého mateřství a odešla do jiného světa. Když s ní byli na procházce, chytla je vichřice. Drželi ji každý z jedné strany pod paží a musili ji doslova nést, vítr by ji byl odvál jako pírkó. Karel vnímal dojatě ve své ruce její nepatrnou váhu a chápal, že maminka patří do říše jiných bytostí: menších, lehčích a odfouknutelnějších.

### 3.

Eva přijela po poledni. Na nádraží pro ni jeia Markéta, protože ji považovala za svou. Neměla ráda Karlovy přítelkyně. S Evou to však bylo jiné. Evu totiž poznala dřív než Karel.

Bylo to asi před šesti lety. Jeli si s Karlem odpočinout do lázeňského města. Markéta chodila obden do sauny. Když tam jednou seděla zpocená s dalšími dámami na dřevěné lavici, vešla dovnitř vysoká nahá dívka. Usmály se na sebe, i když se neznaly, a dívka Markétu po malé chvíli oslovila. Protože byla velmi bezprostřední a Markéta zas velmi vděčná za projev přátelství, rychle se zamarádily.

Markéta byla zasažena kouzlem Eviny podivnosti: Už to, jak ji hned oslovila! Jako by si tam spolu daly schůz-

ku! Vůbec neztrácela čas tím, že by nejdříve, jak se sluší a patří, zavedla řeč na to, že sauna je zdravá a že je po ní hlad, nýbrž začala hned mluvit o sobě asi tak, jak to dělají lidé, kteří se seznamují pomocí inzerátu a snaží se v prvním dopise vysvětlit budoucímu partneru v hutné zkratce, kdo jsou a jací jsou.

Kdo je tedy Eva podle vyjádření Evy? Eva je veselý lovec mužů. Neloví je však pro manželství. Loví je tak, jako muži loví ženy. Láska pro ni neexistuje, nýbrž jen přátelství a senzualita. Proto má mnoho přátel: muži se nebojí, že si je chce vzít, a ženy se nebojí, že by je chtěla připravit o manžele. Ostatně, kdyby se jednou vdala, manžel by byl její přítel, kterému by vše dovolovala a nic by po něm nechtěla.

Když to Markétě všechno pověděla, prohlásila, že má Markéta krásnou *kostru* a že je to velice vzácné, protože podle Evy málokterá žena má skutečně krásné tělo. Ta chvála z ní vyletěla tak upřímně, že z ní Markéta pocítila větší radost, než kdyby ji lichotil muž. Ta dívka jí zamotala hlavu. Markéta měla pocit, že vstoupila do říše upřímnosti, a dala si s Evou schůzku za dva dny ve stejnou dobu v sauně. Později s ní seznámila Karla, ale ten už zůstal v tomto přátelství vždycky tím druhým.

“Je u nás Karlova maminka,” řekla jí Markéta omluvně, když ji vezla od nádraží. “Představím tě jako svou sestřenicí. Snad ti to nebude vadit.”

“Naopak,” řekla Eva a vyžádala si od Markéty několik základních údajů o její rodině.

### 4.

Maminka se nikdy valně nezajímala o příbuzenstvo snachy, ale slova sestřenice, neteř, teta, vnučka ji hřála: byl to dobrý okruh důvěrných pojmů.



A znovu se jí potvrdilo, co už dávno věděla: její syn je nenapravitelný podivín. Jako by mu maminka mohla překážet, když se tu setkávají s příbuznou! Rozumí jim, že si chtějí povídat sami. Ale aby ji kvůli tomu vyháněli o den dřív pryč, to je přece nesmysl. Naštěstí ona už ví, jak na ně. Prostě se rozhodla, že si popletla domluvu, a skoro se pak bavila tím, jak jí hodná Markéta neumí říct, že by měla odjet už v neděli.

Ano, musí uznat, že jsou teď' hodnější, než bývali. Před lety by jí byl Karel nemilosrdně řekl, že má odjet. Tím malým podvodem jim včera vlastně udělala dobrou službu. Aspoň si jednou nebudou musít dělat výčitky, že maminku vyhnali zbytečně o den dřív do její samoty.

Ostatně je velmi ráda, že novou příbuznou poznala. Je to moc milé děvče. (Hrozně jí kohosi připomíná. Ale koho?) Po celé dvě hodiny musela odpovídat na její dotazy. Jak se maminka česala, když byla děvče? Nosila cop. No ovšem, to bylo ještě za starého Rakouska Uherska. Vídeň byla hlavní město. Maminčino gymnázium bylo české a maminka byla vlastenka. Měla chuť zazpívat jim některé vlastenecké písně, které tehdy zpívali. Anebo básně! Určitě by si jich ještě hodně pamatovala nazpaměť. Hned po válce (no ovšem, po první světové válce v roce 1918, kdy vznikla samostatná republika, můj bože, ta sestřenice neví, kdy vznikla republika!) maminka recitovala báseň na slavnostním shromáždění ve škole. Slavil se konec rakouské říše. Slavil se samostatný stát! A najednou, představte si, u poslední sloky se jí zatmělo před očima a ona nevěděla, jak dál. Mlčela, pot jí zrosil čelo, myslela, že se propadne hanbou. A tu se najednou, docela nečekaně, rozezněl veliký potlesk! Všichni si myslili, že báseň už skončila, nikdo nepoznal, že závěrečná strofa chybí! Ale maminka byla přesto zoufalá a tak strašně se styděla, že utekla na záchod a tam se zamkla a sám pan ředitel tam

za ní přiběhl a dlouho bušil na dveře a prosil ji, ať nepláče, ať vyjde ven, že měla přece veliký úspěch.

Sestřenice se smála a maminka se na ni dlouze zadívala: "Vy mi kohosi připomínáte, bože, koho vy mi připomínáte..."

"Ale po válce jsi už přece nechodila do školy," namítl Karel.

"To snad musím vědět já, kdy jsem chodila do školy," řekla maminka.

"Maturovalas přece v posledním roce války. To bylo ještě za Rakouska Uherska."

"Musím vědět, kdy jsem maturovala," zlobila se maminka. Ale ví už v té chvíli, že se Karel nemýlí. Opravdu, maturovala za války. Tak odkud se jí vzala ta vzpomínka na slavnostní shromáždění po válce? Maminka najednou znejistěla a odmlčela se.

A v tom krátkém tichu se ozval hlas Markéty. Oslovila Evu a její řeč se netýkala maminčiny recitace ani roku 1918.

Maminka se cítí opuštěna ve svých vzpomínkách, zrazena náhlým nezájmem i selháním své paměti.

"Bavte se tu, děti, jste mladí a máte si co povídat," řekla jim a plna náhlého neuspokojení odešla do vnučkovy pokoje.

## 5.

Když Eva dávala mamince otázku za otázkou, díval se na ni Karel s dojatou sympatií. Zná ji už deset let a vždycky byla taková. Bezprostřední a odvážná. Seznámil se s ní (to bydlil ještě s Markétou u svých rodičů) skoro stejně rychle, jako se s ní seznámila o pár let později jeho žena. Dostal jednoho dne do zaměstnání dopis od neznámé dívky. Prý ho zná od vidění a rozhodla se mu napsat, pro-

tože pro ni žádné konvence nic neznamenají, když se jí nějaký muž líbí. Karel se jí líbí a ona je žena-lovec. Lovec nezapomenutelných zážitků. Lásku neuznává. Jen přátelství a senzualitu. Do dopisu byla vložena fotografie nahé dívky ve vyzývavé póze.

Karel se nejdřív bál odpovědět, neboť usoudil, že si z něho někdo dělá blázy. Ale nakonec mu to nedalo. Napsal dívce na určenou adresu a pozval ji do bytu svého přítele. Eva přišla, dlouhá, hubená a špatně oblečená. Vypadala jak vytáhlý mladík oblečený do babiččiny šatů. Usedla si naproti němu a vyprávěla mu, že pro ni konvence nic neznamenají, když se jí nějaký muž líbí. Že uznává jen přátelství a senzualitu. Její tvář byla přikryta nejistotou a úsilím a Karel k ní cítil spíš jakýsi bratrský soucit než touhu. Ale pak si řekl, že je škoda každé příležitosti: "Je to nádherné," povzbudil ji, "když se setkají dva lovci."

Byla to první slova, kterými konečně přerušil dívčino překotné vyznání a Eva rázem pookřála, jako by s ní spadla tíha situace, kterou skoro čtvrt hodiny hrdinsky nesla docela sama.

Řekl jí, že je krásná na té fotografii, co mu poslala, a zeptal se (provokujícím hlasem lovce), jestli ji vzrušuje se ukazovat nahá.

"Jsem exhibicionistka," řekla stejným tónem, jako by přiznávala, že je basketbalistka.

Řekl jí, že by ji chtěl vidět.

Šťastně se vypjala a zeptala se ho, jestli má v bytě gramofon.

Ano, gramofon tu byl, ale přítel měl jen samou klasickou hudbu, Bacha, Vivaldiho a Wagnerovy opery. Karlovi připadalo divné, že by se dívka svlékala při zpěvu Izoldy. Eva byla s deskami také nespokojena. "Není tu žádný pop?" Ne, nebyl tu pop. Nebylo vyhnutí, nakonec

musil položit na gramofon Bachovu klavírní suitu. Sedl si do kouta místnosti, aby měl přehled.

Eva se pokoušela pohybovat do rytmu a po chvíli řekla, že při téhle hudbě to nejde.

"Svlékej se a nemluv!" zavolal na ni přísně.

Nebeská Bachova hudba naplňovala pokoj a Eva poslušně pokračovala v kroucení boků. Netanečnost hudby činila její výkon zvláště namáhavý a Karlovi se zdálo, že cesta od prvního odhození světíku k poslednímu odhození kalhotek musí být pro ni nekonečná. Klavír zněl pokojem, Eva se kroutila v tanečních pohybech a shazovala na zem kus po kuse svůj oděv. Na Karla se při tom ani nepodívala. Byla zcela soustředěna na sebe a na své pohyby jako houslista, který hraje z paměti těžkou skladbu a nesmí se rozptýlit pohledem do publika. Když už byla celá nahá, otočila se, opřela se čelem o stěnu a rukou se chytla mezi nohama. Karel se rázem svlékl též a pozoroval u vytržení chvějící se záda masturbující dívky. Bylo to nádherné a není nic pochopitelnějšího, než že nedal od té doby na Evu dopustit.

Ostatně byla jediná z žen, kterou nepopuzovala Karlova láska k Markétě. "Tvá žena musí pochopit, že ji máš rád, ale že jsi lovec a že ten lov ji neohrožuje. Ale to žádná žena stejně nepochopí. Ne, žádná žena nepochopí muže," dodala smutně, jako by sama byla tím nepochopeným mužem.

Pak Karlovi nabídla, že udělá všechno, aby mu pomohla.

## 6.

Vnukův pokoj, do něhož maminka odešla, byl vzdálen sotva šest metrů a oddělen jen dvěma tenkými zdmi. Maminčin stín byl stále s nimi a Markéta se cítila stísněná.